

Чинники поширення чайної субкультури в латиноамериканських суспільствах

Іван Гром, Класичний приватний університет

Статтю присвячено проблемі дослідження відповідності практик споживання чаю латино-американським та індо-буддійським культурним цінностям. В результаті проведеного дослідження автором зроблено висновок про те, що чайна субкультура в суспільствах латинської Америки та Індії істотно відрізняється від чайної субкультури азійських суспільств в аспекті переорієнтованості на релаксаційні та наркотичні компоненти вживання чаю.

На основі порівняння зроблено висновок про те, що в азійських суспільствах культура споживання чаю пов'язана із досягненням стану спокою, медитації, гармонії. В культурі латиносів та індусів чай є, перш за все, збуджуючий напій, властивості якого користуються попитом саме серед маргінальних соціальних груп. Закцентовано увагу на тому, що в Європі імпорт відповідних сортів чаю та попит на них підтримується в середовищі богемної інтелігенції, яка досягає стану натхнення/інспірації через змінені стани свідомості.

Наголошено на тому, що середовище чуттєвої культури потребує маніакальності та ейфоричності і в той же час знецінює соціальну дисципліну, помірність, скромність, стриманість та інші етичні чесноти пересічної азійської людини. В кодексі соціальних чеснот індуса та латино-американця фігурують не покора авторитетам і ієрархіям, а пошук автентичності, насолоди, схильності до анархічного та девіантного способу життя. Звідси – попит на використання збуджуючих домішкових спецій та наркотичних речовин. Зазначена особливість може бути характерною не лише щодо етнокультури корінного населення, але і істотно посилюватись за рахунок присутності в міському середовищі англо- і франкомовних спільнот, вихованих в традиціях ліворадикальних ідеологій та європейського расизму. Для цієї групи наркостимулюючі чаї виступають допінгами художньої, наукової, філософської креативності.

Ключові слова: чай, чайная субкультура, латино-американские общества, индо-буддийские общества, «общество праздника», наркотенные чаи.

Factors of extension of tea subculture in latin-american societies

Ivan Grom, Classical private university

The article is devoted to the study of the correspondence of tea consumption practices to Latin American and Hindu-Buddhist cultural values. As a result of the study, the author concluded that the tea subculture in the societies of Latin America and India significantly differs from the tea subculture of Asian societies in the aspect of reorientation of the relaxation and narcotic components of tea consumption.

On the basis of comparison, it is concluded that in Asian societies, the culture of tea consumption is associated with the achievement of a state of rest, meditation, harmony. In the Latin and Hindu culture, tea is, first of all, an exciting drink, whose properties are in demand among marginal social groups. The emphasis is placed on the fact that in Europe the import of the corresponding types of tea and demand for them is maintained in the midst of the bohemian intellectuals, which reaches the state of inspiration / inspiration through changed states of consciousness.

It is stressed that the sensual culture environment requires maniacal and euphoric and, at the same time, devalues social discipline, moderation, modesty, restraint and other ethical virtues of an average Asian person. In the code of social virtues of Hindu and Latin-Americans do not hang on authority and hierarchy, but the search for authenticity, pleasure, propensity to anarchic and deviant way of life. Hence - the demand for the use of excitatory impurity spices and narcotic substances. This feature may be characteristic not only of ethnic culture of the indigenous population, but also substantially increased due to the presence in the urban environment of the English and French-speaking communities brought up in the traditions of left-radical ideologies and European racism. For this group, addictive teas are doping artistic, scientific, philosophical creativity.

Keywords: tea, tea subculture, Latin American societies, Indo-Buddhist societies, «society of holidays», narcotic tea.

Факторы распространения чайной субкультуры в латиноамериканских обществах

Иван Гром, Классический частный университет

Статья посвящена проблеме исследования соответствия практик потребления чая латино-американским и индо-буддийским культурным ценностям. В результате проведенного исследования автором сделан вывод о том, что чайная субкультура в обществах Латинской Америки и Индии существенно отличается от чайной субкультуры азиатских обществ в аспекте переориентированности на релаксационные и наркотические компоненты употребления чая.

На основе сравнения сделан вывод о том, что в азиатских обществах культура потребления чая связана с достижением состояния покоя, медитации, гармонии. В культуре латиносов и индусов чай является, прежде всего, возбуждающим напитком, свойства которого пользуются спросом именно среди маргинальных социальных групп. Акцентировано внимание на том, что в Европе импорт соответствующих сортов чая и спрос на них поддерживается в среде богемной интеллигенции, которая достигает состояния вдохновения / инспирации через измененные состояния сознания.

Отмечено, что среда чувственной культуры требует маниакальности и эйфоричности и, в то же время, обесценивает социальную дисциплину, умеренность, скромность, сдержанность и другие этические добродетели обычного азиатского человека. В кодексе социальных добродетелей индуса и латино-американца фигурируют не покорность авторитетам и иерархиям, а поиск подлинности, наслаждения, склонности к анархическому и девиантному образу жизни. Отсюда - спрос на использование возбуждающих примесных специй и наркотических веществ. Указанная особенность может быть характеристической не только для этнокультуры коренного населения, но и существенно усиливаться за счет присутствия в городской среде англо- и франкоязычных сообществ, воспитанных в традициях леворадикальных идеологий и европейского расизма. Для этой группы наркостимулирующие чаи выступают допингами художественной, научной, философской креативности.

Ключевые слова: чай, чайна субкультура, латино-американські суспільства, індо-буддійські суспільства, «суспільство свята», наркогенні чаї.

Актуальність дослідження.

Чай як елемент культурної традиції та су-
проводник повсякденного життя займає
різне місце в культурах сну і культурах
бадьорості, в культурах тоталітарного традиціо-
налізму та культурах чуттєвості. Для соціології
культури, соціології візуального символізму, соціо-
логії культурних кодів дослідження емпіричних за-
кономірностей виробництва і споживання чаю стає
важливим у зв'язку із ментальними профілями різ-
них суспільств, яким є супутнім споживання тих
чи інших сортів чаю та поширеність самого чаю
серед різних соціальних груп.

Тут йдеться про різні соціетальні стани, які підтримуються споживанням чаю і стають частиною інкультурації відповідних поведінкових сценаріїв в культурних системах суспільств із запізнілою модернізацією. В таких суспільствах зберігаються умови станово-архаїчної соціальної структури та інституційні залишки феодалізму, який поєднується із сучасними міськими цивілізаціями та інформаційними технологіями.

Суспільства Латинської Америки та індо-буддійської цивілізації (Індія зокрема) різняться в цьо-

му контексті щодо далеко-східних (азійських) суспільств із жорсткою тоталітарною інтеграцією, в яких споживання чаю переслідує діаметрально-протилежні вказаним суспільствам цілі. Це є пов'язаним із відсутністю або невираженістю в традиціоналістських суспільствах субкультурної автономії та толерантності щодо маргінальних груп з інтелектуальним капіталом, які б формували середовище інтелектуальної опозиції щодо політичних еліт. Саме в суспільствах, яке уможливило легітимізацію подібних груп, поширюється споживання наркотичних речовин, включаючи чаї, що містять подібні речовини. Припущення з боку подібних груп імпульсивної соціальної поведінки при послабленості соціального контролю сприяє поширенню практик споживання чаїв з ейфоризуючим впливом. В даній статті розгляд цієї проблематики здійснюється на прикладі мате і масали.

Мета і завдання статті.

Метою статті є визначення соціо-культурного контексту поширення і споживання мате й масали в Латинській Америці та Індії.

Невизначена наукова проблема, якій присвячено статтю. Статтю присвячено проблемі

дослідження відповідності практик споживання чаю латино-американським та індо-буддійським культурним цінностям.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання наукової проблеми.

Проблематика соціо-культурних детермінант виробництва та споживання чаю в латино-американських та індо-буддійських суспільствах є сфокусованою навколо декількох ключових тем соціологічного, культурологічного, соціально-психологічного та соціально-філософського дискурсу. Перша ключова тема стосується периферійності культурних систем, політики, економіки зазначених соціумів, їх відставання в аспекті стагнаційної та неефективної економічної моделі, корумпованих непотистських режимів, злочинності та бідності.

На цих контекстуальних чинниках є сфокусованими праці Е. Воллерстайна, Ф. Кардозо, Т. Рейеса Наваррете. Ідеї зазначених авторів дозволяють дійти до висновку, що чинники нестабільності, сумативним вектором яких є соціальний макрострес, сприяють поширенню наркогенної субкультури, частиною якої є наркогенні чаї [2; 3, с. 270-285; 8].

Друга ключова тема впливає із релігійного синкретизму та культурного міксування, яке багато в чому сприяло не просто соціокультурній гетерогенності, але і дифузії культурної ідентичності. Дифузія культурної ідентичності як чинник конфлікту «культури дикунів» і «культури міста» може розглядатися під кутом зору соціопатогенного середовища, яке створюється як в соціальних групах із високим рівнем освітнього та символічного капіталу при їх перманентній конфронтації із сільським населенням.

Саме останнє перетворюється на джерело нестабільності у великих містах і реплікує субкультуру криміналізованого протесту в змінених станах свідомості. Підтримання останніх тримається на індустрії відповідних засобів, в тому числі – наркогенних чаїв. На цей аспект теми звертають увагу І. Григулевич, Я. Шемякін, Ю. Романенко [5; 10; 12].

Третя ключова тема, яка розвивається переважно в іберо-американістиці як одному з напрямків соціо-культурних досліджень зазначених суспільств, стосується філософії латино-американської сутності метисної культури, яка протипокладає себе західному раціоналізму та прагматизму, формуючи третю форму суспільства – «суспільства свята»,

на відміну від суспільства війни і праці. Саме на це звертають увагу Дж. Бентлі, Ф. Дуссель, А. Шестопап, Т. Кузнецова [1, с. 171-203; 4, с. 59-74; 6, с. 129-135; 11].

Виклад основного матеріалу.

Мате було відкритим Себастьян Габотом в місцевості річки Парана в 1526 р. Розрахунок на знаходження джерела корисних копалин (дорогоцінних металів) не виправдався. Іспанія розраховувала на масовий видобуток золота та срібла на цій території, що дозволило б іспанським конкістадорам створити в зазначеному регіоні міста та селища європейського типу.

Розчарування з приводу золота і срібла було компенсовано іншим здобутком рослинного походження, який став доленосним для цілої індустрії та субкультури європейців, що мігрували до Латинської Америки. Аборигени називали цей напій «дарунком духу Тупа від куща Ка».

Спілкування із місцевим населенням дозволило конкістадорам помітити їх добрий стан здоров'я і вияви природної бадьорості, що викликало шерег запитань з приводу походження такого стану. Замість золота конкістадору вдалося скуштувати напій із сушеного чайного листа, який чинив збадьорюючий вплив за рахунок вмісту наркотичної речовини. Цей різновид чаю було названо *yerba mate* (*Ilex Paraguariensis*).

Ейфоризуючий вплив мате на організм дозволив приписувати йому магичні властивості, в чому, власне полягало не просто нове комерційне відкриття, але і пояснення стійкості субкультури гаучо щодо будь-якої модернізації. Оскільки латино-американські міста були створені в значній мірі вихідцями з Європи (вони представляли ліво-радикальні політичні угруповання, що мігрували до Бразилії, Парагваю Уругваю опісля англійської та французької буржуазних революцій), то серед різних парадигм ставлення до автохтонної латино-американської цивілізації загалом та до мате зокрема можна вирізнити дві групи: проіберійсько-європейську та індіаністську.

При тогочасному рівні розвитку медицини та покатоличеності іспанської культури відкриття мате із його наркотичними властивостями стало підґрунтям для демонізації як напою, так і індіанської (мезоамериканської) субкультури. Таке проіберійсько-європейське расистське розуміння цілком поєднувалося із цивілізаторським баченням іспанцями своєї місії в Латинській Америці і змістово співпадало із офіційною ідеологією перформативування культури ат менталітету метисів на європейський лад.

До когорти прихильників цієї парадигми є приналежним широке коло соціальних мислителів, політиків, філософів та літературознавців, починаючи від монархістів і закінчуючи ліво-радикалами-боліваристами (Х. Хінес де Сепульведа, Г. Фернандес де Ов'єдо, Ф. Лопес де Гомара, Л. Сеа), Х. М. де Росас і П. де Анхеліс, Л. Аламан, Г. Гарсія Морено, Д.-Ф. Сармієнто, Х.-Б. Альберді, Г. Барреда, Х. Сьерра, Х.-Х. Фортул, П. М. Аркайя, К. О. Бунхе, Г. Рене Морено, А. Аргедас, Е. Х. Варона, М. Сангілі, Д. Санчес Бустаманте, К. ді Абреу, С. Ромеро, М. Жуйор, Е. да Кунья). Точка зору на мате як частину культури метисів, яка перешкоджає модернізації Латинської Америки, співпала із оцінкою мате католицьким духовництвом Іспанії.

Афродизіакальні та магічні властивості мате викликали недовіру з боку католицького ордену єзуїтів, з боку яких було озвучено суто інквізиторську оцінку гаурани (друга назва мате – «мате-гуарана»). Племінний чаклун Тупа був оголошений «адептом Люцифера», а сам напій – диявольським язичницьким напоєм. Сам мате було оголошено поза законом і за його споживання накладалися різноманітні покарання від церкви: починаючи від єпитим'ї і закінчуючи відлученням від церкви.

Фактично поширення мате мало для католицького священства згубні наслідки у вигляді деморалізації частини пастви, яка штучним чином «підсаджувалася» на напій метисів. Споживання напою було популяризованим, незважаючи на жорсткі морально-релігійні санкції. В середовищі французької інтелігенції споживання наркотиків латино-американського походження, включаючи мате та абсент, мало місце до кінця XIX століття включно, і мате також був частиною богемної субкультури.

Мате став своєрідним супроводом натхнення для Гюго, який споживав його поруч із абсентом. Прихильність до мате виявляв також А. Тулуз-Лотрек, завдяки якому було популяризоване споживання самого напою в середовищі художньої інтелігенції (як образотворців, так і письменників).

Виходячи з ключових символів легенди, пов'язаної з походженням майя, можна висунути ряд робочих гіпотез, пов'язаних з роллю мате в латиноамериканській культурі:

1) Еротично-сексуальне призначення чаю. Для культури гаучо чай мате мав фундаментальне значення поруч із тютюном, сприяючи підтриманню образу справжнього латиноамериканця, який протиставлявся «расисту-європейцю».

Взагалі споживання мате дісталось маргіналам, оскільки представники елітних груп віддавали перевагу чорному чаю, який експортувався Великою Британією та іншими чайними гегемонами.

Чай мате пов'язаний не стільки з підтриманням тонусу і бадьорості, який є необхідним для життя в цивілізованих умовах, скільки для тонусу сфери інстинктів, і в першу чергу – сексуальності. Поєднання мате і тютюну створювало той самий злоякісний мікс, який в більшості випадків ставав чинником скорочення тривалості життя скотарів-гаучо, що, в свою чергу, слугувало аргументом на користь расово-етнічної неповноцінності «метисів» з боку роялістськи-заангажованих просвітників, зокрема – Д.Ф. Сармієнто;

2) Акцент у споживанні чаю пов'язаний з його здатністю підтримувати довгострокове збудження (до 10 годин), яке є необхідним як для полювання, так і для різних задовольень. Перш за все, йдеться про звичку стихійного полювання заради розваг, яке є складовою скотарського способу життя гаучо.

Д. Ф. Сармієнто описує образ гаучо, який можна вважати культурним прототипом генерала Росаса – одного з аргентинських каудильо. Від юнацьких років Росас виявляв всі ознаки широкої натури латифундиста. Його помістя славилось покірливими батраками та настільки ж упокороною худобою, ставлення до якої майже нічим не відрізнялося від ставлення до батраків.

Сармієнто вважає, що каудильїзм Росаса несе на собі відбиток того самого дикунського способу життя, що вирізняє імпульсивного гаучо щодо життя міст. В характері гаучо є вкоріненим інстинкт переслідування жертви-тварини та те, що називається почуттям насолоди від кровопролиття.

«...Зустрівшись з ним (гаучо – І. Г.) в пампі, ви запропонуєте йому стати господарем маєтку і отар, які зроблять його заможним; або, скажімо, він носиться по окрузі в пошуках знахарки, щоб врятувати матір або кохану дружину на смертному одрі, – але тут на його шляху раптом зустрічається страус, і, забувши про багатство, яке ви йому пропонуєте, про вмираючу дружину або матір, він побіжить за ним навздогін; і не тільки один гаучо перебуває у владі цього почуття, його кінь теж починає іржати, струшує гривую і невгамовно закусує вудила, готовий мчати в гонитву за здобиччю. Якщо в десяти лігах від свого житла гаучо помічає, що втратив ніж, то він повертається назад, навіть якщо він перебуває вже зовсім поруч з тим місцем, куди спрямовується: адже ніж для нього – все одно що подих, все одно що саме життя...» [9];

3) Гіпотеза 2 пов'язана з давно встановленими фактами, що стосуються гедоністичної спрямованості латиноамериканського способу життя.

Зазначена особливість (а саме гедонізм) виявляється слабо сумісною з капіталістичною дисципліною праці і стійким вектором модернізації. Це підтверджується значною кількістю феодальних реліктів латиноамериканських суспільств, які слабо поєднуються та вимушено співіснують з острівцями чужорідно-етнічної європейської цивілізації в містах.

При цьому зберігається низька продуктивність праці, високий рівень бідності та корупція як супровідники гедоністичного способу життя і консьюмеризму в містах. З іншого боку, залишається досить велика частина неурбанізованих життєвих просторів з залишками первісно-громадогої та скотарського способу життя (як, наприклад, Аргентина, Парагвай).

Особливості розвитку латино-американських суспільств є пов'язаними з поляризованою соціальною структурою та стагнаційною економікою латиноамериканських країн. Така ситуація є багато в чому продуктом експансії американських ТНК, які вибудовували свої відносини із фактично колоніальною периферією на засадах посилення її економічної відсталості та насадження бідності і злочинності. Проамериканські маріонеткові уряди та військовий шантаж, збереження перманентної напруженості створювали і створюють фон для підвищеного рівня соціального макростресу, який виступає генералізованим чинником для підвищеного споживання наркотиків.

ВВП Латинської Америки практично не виріс, висока інфляція в поєднанні з падінням платоспроможного попиту різко скоротили обсяги внутрішнього ринку, який почав активно розвиватися в роки імпортозаміщення, за 1982–1990 рр. зовнішній борг латиноамериканських країн збільшився в два рази. Важке становище на зовнішніх ринках фінансування і вкрай незначні внутрішні ресурси не дозволяли проводити активну інвестиційну політику.

Поширенню соціалістичних ідей в регіоні сприяли також глибокі протиріччя між соціально-незахищеним трудовим населенням і капіталом, представленим великими промисловцями, а також відсутність необхідних державних соціально-економічних програм. Така ситуація погіршувалася і тим, що в порівнянні з європейськими країнами капіталізм в Латинській Америці перебував на ранній стадії розвитку і тому висловлювався в найбільш грубих, примітивних,

хворобливих для соціально незахищеного населення формах.

Мате є тісно пов'язаним з частиною наркогенної культури задоволення, що спирається на принцип задоволення, і протипокладається культурі репресій і самообмеження, властивій азійським етнорегіональним спільнотам. Крім того, особливості земель, на яких культивується мате, очевидним чином зумовлюють слабку можливість вирощування класичного (чорного та зеленого) чаю.

Таким чином, зазнає непрямого підтвердження ідея відомої теорії географічного детермінізму Ш.-Л. Монтеस्क'є, згідно якого «дух законів» залежить від «духу народів», а останній, в свою чергу, залежить від «духу землі» [13]. Саме «дух землі» як заданість аксіосфери щодо сталих природних умов в її здатності / нездатності до культивування тих чи інших видів чаю непрямим чином впливає на культуру і соціум через повсякденні харчові звички. Саме в цих повсякденних звичках кристалізується вплив культивованої флори на соціопсихічні особливості населення. У підсумку, культура стає частково детермінованою природою, тобто, відповідність тих чи інших ментальних якостей «духу землі» пояснюють відмінності між культурними системами.

Мате, з досліджень латиноамериканських медиків, каталізує розвиток онкології. Звернемо увагу на те, що ця онкокаталізуюча складова може формуватися за умови включеності мате в пасіонарний букет, який складається з тютюну, алкоголю і смаженого м'яса. Таке поєднання відображає пасіонарність і імпульсивність, які сприяють адиктивній поведінці латиноамериканців, сприяючи розвитку переважно художньої культури.

Частина психіки, похідної від цієї культури, дійсно несе на собі відбиток «одержимості», яку можна стійко пов'язувати з пасіонарністю.

Поширення чаю в Індії відбувалося в культурному контексті індуїзму як філософії ходіння «на грані» між життям і смертю. Взагалі індуїзм як релігійна і філософська система не визнає самої ідеї одноразового народження і смерті як унікальних фактів людського життя. Блукання людини в сутінках всесвіту відбувається згідно із законом карми – накопичення добрих і злих справ.

Карма формує не просто закон причин і наслідків, але і створює людині своєрідний «космологічний депозит», який дає можливість народжуватись повторно в середовищі вищої касты, тварин або духовних створінь. Тому фаталістичне світосприйняття нижчих верств ін-

дійського суспільства дозволяє виявляти представникам цих верств неймовірну терплячість в сфері вітальних потреб. Каста недоторканих, зокрема, позбавлена елементарної можливості споживання води із спільних джерел, як і споживання їжі в громадських місцях.

Як в колишній британській колонії, в Індії самими колонізаторами підтримувалася бідність, ідеалізація якої є сама по собі властивою всім релігіям індуїзму: веданті, йозі, ньаяї, вайшешиці, мімансі, джайнізму та буддизму.

Чай від початку самої колонізації став товаром високого рівня рентабельності і створював основу для надприбутків Ост-Індської компанії.

Природним чином, для потреб самих індусів чаю хронічно не вистачало. За умов такої нестачі місцеве населення створило адаптований до умови злиденності сурогатний винахід під назвою «масала». Масала (чай зі спеціями) пов'язується з субкультурою нижчих і маргінальних соціальних груп. Рівень доступності чистої питної води для останніх, так само як і можливість доступу до продуктів харчування, була і залишається обмеженою.

Водночас в Індії британською окупаційною адміністрацією було розгорнуто роботи по будівництву залізниць, робітниками на яких працювали мешканці прилеглих територій. Зрозуміло, що в інтересах окупаційної адміністрації було всіляке заощадження на харчуванні робочої сили, яке організатори виробництва намагалися зробити якомога дешевшим. А що можна було запропонувати в якості такого сурогата? Аналог збадьорюючого напою, який дозволяв би «символічно прогудувати, напоївши».

Це створювало попит на використання вуличного чаю «масала» як замітника харчового продукту, який використовувався для підтримки тону працівників. При хронічному дефіциті продовольства основою для приготування напою слугувало молоко, яке при приготуванні «чаю» змішувалося в різних пропорціях з місцевими спеціями. Передусім це гвоздика, духм'яний перець і кардамон.

Антисанітарія, яка панує в автохтонних індуїстських кварталах міст Індії, а з іншого боку – висока вимогливість європейських туристів до дотримання гігієнічних стандартів створили масалі дурну репутацію. Самі індуси не споживають вуличний чай, оскільки йдеться навіть не про рецептуру його виготовлення, а про якість питної води. Оскільки вуличний чай навіть не називається чаєм, його як чай не включено до

номенклатури чайних напоїв в закладах громадського харчування.

Репутація масали / вуличного напою є тісно пов'язаною з Аюрведою як парамедичними технологіями, в якій поєднуються елементи протоприродознавства із магією. В індійському суспільстві для лікувальних цілей послуговувалися в тому числі харчовими продуктами. Серед «лікувальних інструментів» такого штибу фігурує в тому числі масала.

Подібний напій почав ставати частиною субкультури, орієнтованої на циганські субетноси, осілим різновидом яких і виступають індуси. Основою цієї субкультури є магізм як релігія і філософія людини, тотально підлеглої природі і переможеної випадковими обставинами.

Магізм вирішує проблему людського безсилля перед природними обставинами шляхом створення ряду естетичних заміщуючих образів, включаючи субститутні продукти харчування і напої. Застійна бідність сприяє поширенню підробок, щодо яких Індія та її кулінарна культура аж ніяк не займає провідні позиції (в порівнянні, наприклад, з Китаєм, де підробки харчових продуктів, а також сурогати напоїв створюються в масовому виробництві).

Однією з таких кулінарних підробок виступає масала. Зв'язок масали з нижчими і маргінальними групами підтверджується також і тим, що популяризації цього напою в Англії та країнах Європи сприяли хіпі, тобто, маргінали Великої Британії, які популяризували маргіналів Індії. Оскільки частиною субкультури хіпі стало вживання наркотиків, то чай зі спеціями застосовується як своєрідний наркосурогат, що замінює дорогі алкогольні напої, зокрема – віскі.

Завдяки активності хіпі та популяризації цього напою створювався «культурний кодекс» для англо-саксонських маргіналів, які намагалися вести циганоподобний спосіб життя.

В контексті культури індуїзму, таким чином, вживання естетичних підробок виступає символічним продовженням способу життя індуїстських богів, що створюють у всесвіті перманентну напруженість. Ці особливості фігурують, з одного боку, в образах тисячоручого Шиви, з іншого боку – в наскрізному для індуїзму образі вулкану (киплячої безодні).

Сама філософія ніби «підводить» індивіда до визнання себе соціальним маргіналом, який використовує всі підручні засоби для створення ілюзорної краси. З цієї ілюзорною красою борються індуїстські боги, в першу чергу – Шива

як втілення руйнівного по відношенню до космосу божества.

Частиною латино-американської чайної субкультури є споживання гуарани. Гуарана займає одне з провідних місць в групі чаєзамінників в латиноамериканських чайних субкультурах Колумбії, Парагваю, Уругваю, Бразилії, Мексики. На основі вивчення публікацій є підстави для формулювання гіпотези, згідно з якою гуарана виступає субкультурним доповненням мате, яке змогло набути популярності як серед автохтонів, так і вихідців з Франції, що задавали імміграційний тренд після Великої буржуазної революції.

Інтелектуальні ліворадикальні групи з властивою їм ідеологією і психологією часто створюють субкультуру вживання тих чи інших наркотиків (особливо, якщо мова йде про французьку інтелігенцію). Образи споживання, представлені в рекламних постах щодо гуарани, є орієнтованими, в першу чергу, на європейського споживача. Ця орієнтація стосується здорового способу життя, спортивного тону, забезпечення ліпідного балансу, підвищення рівня сексуальності.

З іншого боку, сам зміст рекламних месиджів чітко розкриває бажання рекламодавців інтегрувати ринок споживання гуарани із субститутами алкоголю і наркотичних речовин-афродізіаків, створивши із неї альтернативу як міцному алкоголю, так і слабким наркотикам.

При цьому за допомогою нейромаркетингових технологій експлуатується аддиктивна мотивація і апелювання до змінених станів свідомості, ейфорії, яка є необхідною для спортивного способу життя та підвищеної сексуальності.

Виходячи із цільової аудиторії, якій «пропонується» гуарана, (а це інтелігенція і маргінали з адиктивними схильностями), останніх для європейського культурного поля вважати швидше частиною маргінальної субкультури. Це говорить про те, що споживчий сегмент гуарани є представленим в середовищі європейців, соціальні і

психологічні характеристики яких є подібними характеристикам латиноамериканців.

Постановка питання в площині соціології споживання може логічно привести до ідеї, у відповідності з якою лікувальні властивості гуарани виявляються помітно менше, аніж її наркотичні властивості.

Висновки.

Чайна субкультура в суспільствах латинської Америки та Індії істотно різниться від чайної субкультури азійських суспільств в аспекті переорієнтованості на релаксаційні та наркотичні компоненти вживання чаю. У порівнянні з азійськими суспільствами, в культурі яких чаї дозволяють досягти стану спокою, медитації, гармонії, то для культури латиносів та індусів чай є, перш за все, збуджуючий напій, властивості якого користуються попитом саме серед маргінальних соціальних груп. В Європі імпорт відповідних сортів чаю та попит на них підтримується в середовищі богемної інтелігенції, яка досягає стану натхнення / інспірації через змінені стани свідомості.

Середовище чуттєвої культури потребує маніакальності та ейфоричності і, в той же час, знецінює соціальну дисципліну, помірність, скромність, стриманість та інші етичні чесноти пересічної азійської людини. В кодексі соціальних чеснот індуса та латино-американця фігурують не покора авторитетам і ієрархіям, а пошук автентичності, насолоди, схильності до анархічного та девіантного способу життя. Звідси – попит на використання збуджуючих домішкових спецій та наркотичних речовин. Зазначена особливість може бути характеристичною не лише щодо етнокультури корінного населення, але і істотно посилюватись за рахунок присутності в міському середовищі англо- і франкомовних спільнот, вихованих в традиціях ліворадикальних ідеологій та європейського расизму. Для цієї групи наркостимулюючі чаї виступають допінгами художньої, наукової, філософської креативності.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Бентли Дж. Межкультурные взаимодействия и периодизация всемирной истории / Дж. Бентли // *Время мира*. – 2001. – Вып. 2. – С. 171-203.
2. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире / И. Валлерстайн. – СПб.: Университетская книга, 2001. – 416 с.
3. Григулевич И. Р. Религиозный синкретизм в Латинской Америке. Локальные и синкретические культы / И. Р. Григулевич. – М.: Наука, Главная редакция восточной литературы, 1991. – С. 270-285.
4. Дуссель Э. Философия в Латинской Америке в XX веке: проблемы и течения. Общая картина / Э. Дуссель // *Вестник Московского ун-та. Серия 12. Политические науки*. – 2006. – № 1. – С. 59-74.
5. Кардозо Ф. Зависимость и развитие Латинской Америки. Опыт социологической интерпретации / Ф. Кардозо, Э. Фалетто. – М.: ИЛА РАН, 2002. – 220 с.
6. Кузнецова Т. В. Социокультурные взаимодействия и межкультурная коммуникация / Т. В. Кузнецова // *Философские науки*. – 2003. – № 5. – С. 129-135.

7. Кнабе Г. С. Культурология: История мировой культуры / Г. С. Кнабе, И. В. Кондаков, Т. Ф. Кузнецова и др. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 607 с.
8. Рейес Наваррете Т. Политика распределения доходов в Мексике: опыт неолиберальных преобразований и альтернативные подходы: дисс. ... канд. экон. наук / Т. Рейес Наваррете. – М.: ИЛА РАН, 2005. – 231 с.
9. Сармьенто Д.-Ф. Цивилизация и варварство. Жизнеописание Хуана Фаундо Кироги а также физический облик, обычаи и нравы Аргентинской Республики / Д.-Ф. Сармьенто.– М.: «Наука», 1988. – 553 с.
10. Шемякин Я. Г. Европа и Америка: Взаимодействие цивилизаций в контексте всемирной истории: автореф. дисс. ... д-ра ист. наук / Я. Г. шемякин. – М.: ИЛА РАН, 2001. – 41 с.
11. Шестопал А. В. Ибероамериканистика. Традиции, тенденции, перспективы / А. В. Шестопал. – М.: Изд-во МГИМО, 2001. – 158 с.
12. Этническая идентичность: социосистемологическое измерение геополитики / ред.-коорд. Ю. В. Романенко. – Киев: Меркьюри-Подолье, 2016. – 368 с.
13. Монтескье Ш.-Л. О духе законов / Ш.-Л. Монтескье. – М.: Мысль, 1999. – 674 с.

REFERENCES

1. Bentli, Dzh. (2001). Mezhkulturnye vzaimodejstviya i periodizaciya vseмирnoy istorii [Intercultural interactions and periodization of world history]. *Vremya mira*, 2, 171-203 [in Russian].
2. Vallerstajin, I. (2001). *Analiz mirovyh sistem i situaciya v sovremennom mire [Analysis of world systems and the situation in the modern world]*. Saint Petersburg: Universitetskaya kniga [in Russian].
3. Grigulevich, I.R. (1991). *Religioznyj sinkretizm v latinskoj Amerike. Lokalnye i sinkreticheskie kultury [Religious syncretism in Latin America. Local and syncretic cults]*. Moscow: Nauka. Glavnaya redakciya vostochnoj literatury [in Russian].
4. Dussel, E. (2006). Filosofiya v latinskoj amerike v xx veke: problemy i techeniya. Obshhaya kartina [Philosophy in Latin America in the XX century: problems and trends. The overall picture]. *Vestnik moskovskogo un-ta. Seriya 12. Politicheskie nauki*, 1, 59-74 [in Russian].
5. Kardozo, F.E., & Faletto, E. (2002). *Zavisimost i razvitie latinskoj ameriki. Opyt sociologicheskoy interpretacii [Dependence and development of Latin America. The experience of sociological interpretation]*. Moscow [in Russian].
6. Kuznecova, T.V. (2003). Sociokulturnye vzaimodejstviya i mezhkulturnaya kommunikaciya [Sociocultural Interactions and Intercultural Communication]. *Filosofskie nauki*, 5, 129-135 [in Russian].
7. Knabe, G.S., Kondakov, I.V., & Kuznecova, T.F. et al. (2003). *Kulturologiya: istoriya mirovoj kultury: ucheb. Posobie [Cultural Studies: The History of World Culture]*. Moscow: Izdatelskij centr «akademija» [in Russian].
8. Rejes Navarrete T. (2005). Politika raspredeleniya dohodov v meksike: opyt neoliberalnyh preobrazovanij i alternativnye podhody [The Politics of Income Distribution in Mexico: The Experience of Neoliberal Transformations and Alternative Approaches]. *Candidate's thesis*. Moscow: ILA RAN [in Russian].
9. Sarmento, D.F. (1988). *Civilizaciya i varvarstvo. Zhizneopisanie Huana Fakundo Kirogi a takzhe fizicheskij oblik, obychai i nrawy argentinskoj respubliki [Civilization and barbarism. Biography of Juan Facundo Quiroga as well as the physical appearance, customs and customs of the Argentine Republic]*. Moscow: «Nauka» [in Russian].
10. Shemyakin, Ya.G. (2001). Evropa i amerika: vzaimodejstvie civilizacij v kontekste vseмирnoy istorii [Europe and America: The Interaction of Civilizations in the Context of World History]. *Extended abstract of doctor's thesis*. Moscow: ILA RAN [in Russian].
11. Shestopal, A.V. (2001). *Iberoamerikanistika. Tradicii, tendencii, perspektivy [Ibero-Americanism. Traditions, trends, prospects]*. Moscow: Izd-vo mgimo [in Russian].
12. Romanenko, Yu.V. (Ed.). (2016). *Etnicheskaya identichnost: sociosistemologicheskoe izmerenie geopolitiki [Ethnic Identity: Sociological System Dimension of Geopolitics]*. Kyiv: Merkyuri-podole [in Russian].
13. Monteske, Sh.-L. (1999). *O duhe zakonov [On the spirit of laws]*. Moscow: Mysl [in Russian].

Іван Сергійович Гром

Аспірант
Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70-б

Ivan Hrom

Postgraduate
Classical private university
70-b, Zhukovsky Str., Zaporozhye, 69002, Ukraine

Email: grom.ivan.liko@gmail.com

Цитування: Гром І. С. Чинники поширення чайної субкультури в латиноамериканських суспільствах / І. С. Гром // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2019. – Т. 22. – № 5. – С. 87-94.

Citation: Hrom, I.S. (2019). Chynnyky poshyrennia chainoi subkultury v latynoamerykanskykh suspilstvakh [Factors of extension of tea subculture in latin-american societies]. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 22 (5), 87-94.

Стаття надійшла / Article arrived: 19.04.2019

Схвалено до друку / Accepted: 22.05.2019